

שיחת השבוע

הרב יוצא לאור על-ידי צעירי-אגודת-חב"ד - המרכז • עורך: מנחם ברוד • יו"ר: הרב יוסף-יצחק אהרונוב

יש חדש

יכינו למהפכת המיתוג

בעוד כשבועיים יהיה במלון ניר-עציון הכינוס השנתי של שלוחי חב"ד ברחבי הארץ, הפועלים במסגרת צעירי-חב"ד. בכינוס תוצג מהפכת המיתוג החדשה שעליה עמלו בשנה האחרונה, שמטרתה ליצור חזות אחידה לכל בתי-חב"ד ולכל הפרסומים היוצאים לאור מטעם חב"ד.

חנוכת בית-כנסת בקייב

צעירי-חב"ד חנכו השבוע בקייב בית-כנסת חדש בדרום העיר על שמו של חלל השייטת יוחנן אברהם הילברג הי"ד. את בית-הכנסת תרם חברו ליחידה, איש-העסקים מר אריה שוורץ. חנוכת בית-הכנסת נערכה בשילוב הכנסת ספר-תורה תרומת מר ישראל הייש צ'רווננקו. זו הפעם הראשונה בהיסטוריה שמוקם בית-כנסת באזור זה של העיר, והדבר מבטא את התחייה היהודית המתחוללת בעיר, בין השאר בזכות פעולתם של שליחי חב"ד. במעמד המיוחד השתתפו גם הוריו של יוחנן הילברג וראש-הישיבה שבה למד.

נסיעה לאוהלים

לקראת יום ההילולא של בעל התניא, בכ"ד בטבת, מתארגנת נסיעה קבוצתית לציונו בהאדיטש שבאוקראינה. המסלול יכלול גם שבת במז'בוז', וביקור בציוני המגיד ממזריטש, רבי לוי-יצחק מברדיצ'ב ואדמו"ר האמצעי. טל' 050-4101083.

עולם האותיות

הפקה חדשה מבית ניצוצות של קדושה - עולמן המופלא של האותיות. סרט חווייתי לילדים ללימוד האותיות. הסרט עשיר בצילומים מרהיבים, באפקטים ובאנימציה. אורך הסרט כשעה. הפצה: גרינטק. טל' 1-700-700015.

זמני השבוע

ניו-יורק	דטרויט	מיאמי	לוס-אנג'לס
4:12	4:43	5:15	4:28
ניסת השבת			
5:15	5:48	6:10	5:27
צאת השבת			

כתובת המערכת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840
טל' 972-72-2770100 • פקס 972-3-9606169
www.chabad.org.il • chabad@chabad.org.il
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולכשרות

נא לשמור על קדושת הגיליון

להנחיל את הגבורה היהודית

גבורה היא היכולת של יהודי מאמין לשמור על צלם אנוש בעמקי השאול; לחסוך מלחמו הדל כדי לקיים מצווה; לסכן את חייו כדי להניח תפילין

ההורים והמחנכים הן מצד היוצרים לסוגיהם. הורים צריכים לשאוף שילדיהם יקראו ספרות שואה המתאימה לגילם ולרמתם. הדרישה לחומר ספרותי כזה ודאי תעורר את הכותבים והמוציאים-לאור לספק את הספרים המתאימים ולהדפיס מהדורות חדשות של ספרות איכותית שנעלמה מהמדפים.

מקורות השראה

לציבור המאמין עניין מיוחד לטפח את מורשת הגבורה היהודית, שלא כעיוות שחל במושג הגבורה בעבר. גבורה איננה בהכרח מרד גטו ורשה או עלילות הפרטיזנים, אף שגם הם רשמו פרק מזהיר בגבורה היהודית. גבורה לא פחותה מאלה היא היכולת של יהודי מאמין לשמור על צלם אנוש בעמקי השאול; לחסוך מלחמו הדל כדי לקיים מצווה; לסכן את חייו כדי להניח תפילין, להתפלל וללמוד תורה; לשיר "אני מאמין בביאת המשיח" גם בשערי המשרפות.

בשנים שחלפו מאז השואה הצטברו אין-ספור סיפורים כאלה, שכל אחד ואחד מהם משאיר אותך פעור-פה, נפעם ומשתומם. אתה רואה מולך יהודים מהשורה, לאו-דווקא רבנים או צדיקים, המפגינים פתאום עוצמות-רוח מופלאות כל-כך. יהודים שגם כאשר הגיעו לתהומות ההשפלה והשעבוד, זהרה בנפשם אמונה עזה, שגרמה להם לחוש חזקים ממרצחיהם וממשעבדיהם.

לפיכך אנחנו, במערכת 'שיחת השבוע', שמחים לקבל מהציבור סיפורים מסוג זה ולפרסמם ברבים. כך נחשפים עוד ועוד מעשי גבורה ומתגלים עוד ועוד סיפורי מופת, שצריכים להיות נר לרגלינו. הסיפורים האותנטיים הללו ממחישים לכולנו, ובמיוחד לדור הצעיר, את כוחה של האמונה היהודית, שהצליחה לגבור על הגדולים שבצורריה.

כך נהפכת דווקא השואה האיומה למקור של אמונה ועוז-רוח יהודי, לצד הזעקה שהסיפורים המרטיטים האלה מעוררים בנו, זעקה אל הקב"ה כי ישים קץ לצרותינו וישלח לנו במהרה בימינו את משיח-צדקנו.

יום שישי השבוע חל עשרה בטבת, היום שבו החל המצור על ירושלים. המוני בית-ישראל יצמו ביום הזה (אם משיח-צדקנו לא יבוא קודם), יאמרו את ה'סליחות' המיוחדות לתענית זו, וישטחו תחינה לפני אבינו שבשמים כי יחוס וירחם על עמו ונחלתו ויחיש את גאולתו.

ימי הצומות שקבעו הנביאים וחז"ל, לציון מאורעות מכאיבים בחיי עמנו, מנקזים אליהם גם את הסבל והייסורים שפקדו אותנו בדורות שלאחר מכן. עשרה בטבת נקבע בימינו ליום הקדיש הכללי, יום של זיכרון לקדושי השואה שיום מותם על קידוש השם לא נודע. ראוי היום הזה שישמש גם מוקד של חינוך ומחשבה על הנחלת עברו של עמנו לדור הצעיר.

דור חדש של כותבים

כבר חלפו כשבעים שנה מאז השואה. ניצולי התופת מתמעטים והולכים. בני הדור השלישי והרביעי כבר לא ספגו בבתיהם את תודעת השואה כחלק מהוויי החיים הטבעי. הדור הזה, אם לא יינקטו אמצעים מיוחדים כדי להנחיל לו תודעה זו, לא ידע עליה. היא תהיה בעיניו חלק מהיסטוריה עמומה ורחוקה.

אי-אפשר לסמוך על מערכת החינוך שתוכל להנחיל את מורשת השואה. מערכת החינוך עמוסה מטלות, ונאלצת להקדיש קצת לכל דבר. לזה צריך להוסיף את הנטייה הטבעית של תלמידים ללמוד לצורך המבחן, ומיד אחר-כך לשכוח הכול.

את תודעת השואה יש להנחיל בעיקר על-ידי ספרות, עיתונות, תכניות בכלי-התקשורת, סרטים וכדומה. אלה האמצעים שמטמיעים מידע ומורשת בימינו. ודווקא כאן ניכרת התרחקות מהעיסוק בסוגיית השואה. אפילו בציבור הדתי והחרדי כותבים כיום פחות על השואה, ואולי גם זו תוצאה טבעית מהעובדה שקם דור חדש של כותבים, שלא חווה את אימי השואה כדור הסופרים הקודם.

חייבת להיות כאן התעוררות משותפת, הן מצד

לתת יותר מהקיים במקור

מברכיך" – מי שמברך אותך אני אברך אותך. וכמוכן, ברכתיו של הקב"ה נעלות לאין-ערוך ממברכתו של אדם.

ברכה למברך

על ברכתיו של הקב"ה נאמר ש"תוספתו מרובה על העיקר". תוספת הברכה שהקב"ה נותן מרובה פי כמה וכמה מהברכה המקורית. כי ברכתו של אדם, ככל שתהיה גדולה, עדיין היא מוגבלת, ואילו הקב"ה אינן-סופי ובלתי-מוגבל וביכולתו לתת שפע שנעלה לאין-ערוך ממה שקיים בשורשם ובמקורם של הברואים.

את הברכה הזאת הקב"ה נותן למי שמברך יהודי. כל מי שמברך יהודי שני מתברך מהקב"ה בכל הברכות שהוא-עצמו בירך ובתוספת אינן-סופית בכל התחומים. הברכות האלה יורדות ומתגלות בפועל ממש, ללא העלמות והסתרים, בטוב הנראה והנגלה, בבני, חיי ומזוני רוויחי [=בבנים, חיים, ופרנסה בהרחבה].

(תורת מנחם כרך לג, עמ' 293)

שם. אין זו מציאות חדשה, אלא הבאה למטה של דבר קיים. כזאת היא גם הברכה שבירך יעקב אבינו את בניו: הוא הוריד וגילה במציאות הגשמית את הטובה והשפע שעתידיים לבוא על כל אחד ואחד.

אולם יש סוג אחר לגמרי של ברכה – זו ברכתו של הקב"ה. בעוד ברכתו של יהודי רק מגלה את מה שכבר קיים במקור, ברכתו של ה' מחוללת דבר חדש ויוצרת שפע שאינו קיים כלל אפילו במקור העליון.

מחוללים רצון

כוח זה, לחולל שפע חדש, קיים גם אצל יהודי, אך לא על-ידי ברכה אלא על-ידי תפילה. כשיהודי מתפלל הוא מבקש "יהי רצון מלפניך" – הוא יוצר רצון חדש אצל הקב"ה, הוא מחולל מציאות חדשה לחלוטין. אף ברכתו של הקב"ה מחוללת דבר חדש, למעלה משורשו ומקורו של המתברך.

הברכה המיוחדת הזאת של הקב"ה ניתנת גם למי שמברך יהודי. כך אמר הקב"ה לאברהם: "ואברכה

אחר שסיים יעקב אבינו לברך את כל אחד ואחד מהשבטים לפני מותו, התורה מספרת: "וזאת אשר דיבר להם אביהם ויברך אותם – איש אשר כברכתו בירך אותם". מה פירוש המילים "איש אשר כברכתו"? רש"י מסביר שהברכה שנתן יעקב הייתה "הברכה העתידה לבוא על כל אחד ואחד".

משמעות הדברים בעומק יותר, שבעצם הברכה אינה יוצרת דבר חדש. שפע כבר קיים במקור ועתידי להגיע לאותו אדם. הברכה רק מגלה ומורידה את מה שכבר נמצא במקור. השפע עלול להישאר בעולם עליון יותר, להיות נעלם ונסתר, או לבוא רק לאחר זמן ממושך, וכדי למנוע את עיכוב השפע באה הברכה – הברכה גורמת לשפע לרדת ולהתגלות כאן למטה, בתוך העולם הגשמי.

הברכת הגפן

זו למעשה משמעותה של המילה 'ברכה'. במשנה מצוי הביטוי "המברך את הגפן". ענף הגפן כבר קיים, ותופסים אותו ו'מברכים' אותו – מכופפים אותו למטה, לקרקע, כדי שיצמח גם

מן המעיין גילוי הקץ | מאת הרב אליעזר ברוד

ולכן הוא מבקש מהקב"ה "ונשאתני ממצרים". (לקוטי שיחות)

אמרת השבוע

אריכות ימים

בעל השפת אמת, רבי יהודה לייב, האדמו"ר השלישי של חסידות גור, נסתלק בהיותו בשנתו החמישים ושמונה. כששבו בניו מהלוויית אביהם אמר בנו הבכור, רבי אברהם-מרדכי (בעל 'אמרי אמת'), לאחיו רבי משה-בצלאל: "ברוך השם, אבינו זכה לאריכות ימים".

תמה האח הצעיר על הדברים: "הולוא אבינו נסתלק בשנתו החמישים ושמונה ואפילו לא הגיע לשנות זקנה ושיבה!".

השיב רבי אברהם-מרדכי: "אכן, שנים ארוכות לא היו לאבא, אבל ימים ארוכים היו גם היו לו".

לציון ברחמים". אנו שואפים לראות את הקץ, אבל מבקשים שהדרך לכך תהיה "ברחמים" – שיהיה אפשר לשאת את תבלי משיח ולעמוד בהם.

(אמרי צדיקים)

לבקש את הקץ

כשם שביקש יעקב לגלות את הקץ, כך גם עלינו לבקש שיהיה גילוי הקץ, שתבוא הגאולה, כפי שמבקשים בתפילה "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח", "ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים".

(הרבי מליובאוויטש)

עליית נשמה

בראש-השנה תק"ז עשה הבעש"ט 'עליית נשמה' והגיע עד היכלו של משיח. שאל אותו הבעש"ט: "אימתי קאתי מר", וענה לו משיח: "לכשיפוצו מעיינותיך חוצה".

(כתר שם טוב)

לזעוק ולבקש

כשם שביקש יעקב אבינו "ונשאתני ממצרים", כך כל יהודי צריך לזעוק ולבקש מהקב"ה ללא הרף: "ונשאתני ממצרים" – אמנם הוא לומד תורה ומקיים מצוות, אבל הגלות אינה מקומו האמיתי,

אחדות תביא את הקץ

"היאספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים" (בראשית מט, א). יעקב ביקש לגלות את הקץ, ולכן אמר לבניו: "היאספו", כי אי-אפשר לקץ שיבוא כשיש שנאת חינוס, אלא הכול צריכים להיות באסופה ובאגודה אחת.

(של"ה)

פני הדור האחרון

"ביקש לגלות את הקץ ונסתלקה ממנו שכינה" (רש"י). יעקב ביקש לגלות לבניו את תקופת הקץ, את פני הדור של אותו זמן, את החוצפה והבורות שישרוו אז. ונסתלקה ממנו שכינה, כי מן השמים לא רצו שידבר רע על ישראל.

(רבי בונם מפשיסחה)

קץ שהיה מונע קץ

משמים לא ניתן לו לגלות את הקץ, כי דיבורו של הצדיק עושה רושם, ואילו היה מגלה את הקץ של 'בעתה' – שהרי רק קץ זה היה יכול לגלות – היה זה מונע את הקץ של 'אחישנה'.

(אמרי יוסף)

גאולה ברחמים

בכל יום אנו מתפללים "ותחזינה עינינו בשובך

צמוד לתפילין

הימים ימי ערב מלחמת העולם השנייה. יעקב קליינמן מהעיר מונקאטש גוייס לצבא הצ'כי, שנעוץ אל מול איומי גרמניה הנאצית לתקוף את צ'כוסלובקיה. דאגה מילאה את לב ההורים, צבי-הרמן ורחל, לשלמו של בנם ההולך אל הלא-נודע.

האב השתוקק לקבל ברכה בעבור בנו מהרבי ממונקאטש. קודם הגיוס לקח האב את בנו אל הרבי. הצדיק בירך את יעקב ואמר לו: "דבר אחד אני רוצה לבקש ממך – שהתפילין יהיו צמודות אליך בכל מקום. שמור עליהן מכל משמר והשתדל להניח אותן בכל יום". יעקב הבטיח לצדיק לעשות כדבריו, ויצא ממנו בחדות-קודש.

מלחמת העולם פרצה. צ'כוסלובקיה נכבשה בקלות בידי הגרמנים, והחיילים הצ'כים שועבדו לצבא הגרמני והועסקו בעבודות כפייה. יעקב נשלח לנקות את הדרכים ממוקשים בעבור הגרמנים. זו הייתה כמעט משימת התאבדות. אלפי צ'כים מצאו את מותם מהמוקשים שהתפוצצו תחתיהם. אחרים מתו מקור, שכן מלבד בלויי סחבות לא היו להם בגדים או נעליים ראויים לחורף הקר.

לילה מושלג אחד עבר חייל גרמני ליד יעקב, והבחין בשקית התפילין שהייתה לצידו. "מה זה?", דרש החייל לדעת בקול תקיף. יעקב ידע שאם התשובה לא תשביע את רצונו של החייל יאבד את חייו. "אני זקוק לשרוכים", ענה. הבעת בוז עלתה על פני החייל, הוא תפס את שקית התפילין והשליך אותה הרחק לתוך השלג.

יעקב הודה לה' על שנשאר חי, אבל עכשיו היו כל חושי דרוכים שלא לאבד את המקום שאליו הושלכו התפילין. שעות נעץ את עיניו בדיוק בנקודה שבה נפלה השקית, אף-על-פי שהשלג כיסה אותה והיא לא נראתה. הוא המתין עד שכל החיילים יירדמו, ואז זחל בוהירות אל המקום והחל לחפור בשלג. דמעות עמדו בעיניו כאשר מצא את התפילין ואימץ אותן בחום אל ליבו.

יעקב שרד מן המלחמה. הוא סבל מקור ומרעב וניצל מסכנות רבות. על דבר אחד הקפיד: לשמור את התפילין מכל משמר, כפי שהבטיח לצדיק.

סוף-סוף הובסו הגרמנים. יעקב וחבריו נלקחו בשבי בידי הרוסים. הללו ריכזו את השבויים במחנות ריכוז, אך את היהודים הפרידו והעבירו למחנה ריכוז

מיוחד ליהודים. עד מהרה התבררה כוונתו השטנית של סטאלין. השבויים האלה קיבלו מנות מזון זעומות, ותרופות כמעט לא היו בנמצא. מחלות התפשטו במהירות במחנה והפילו חללים רבים.

גם יעקב חלה וכבר הכין את עצמו

למות. לא היה לו שום סיכוי לשרוד בלי תרופות ובלי צוות מקצועי שיטפל בו. הוא החל לשנן את מילות "שמע ישראל" ו'יודו', שאותן יאמר בטרם ייפרד מן העולם.

ביום אחד התייצב פתאום קצין רוסי ליד מיטתו. "מה שמך?", שאל את

לומדים גאולה | מאת מנחם ברוד

מקום התחייה

פני פטירתו השביעי יעקב אבינו את יוסף לקבור אותו בארץ-ישראל. מדוע לא רצה להיקבר במצרים? רש"י מביא כמה טעמים, ואחד מהם: "שאין מתי חוצה-לארץ חיים אלא בצער גלגול מחילות". מקור הדברים במדרש רבה (פרשה צו): "אמר רבי אלעזר... 'אתהלך לפני ה' בארצות החיים'... למה האבות מחבבין קבורת ארץ-ישראל? שְׁמַי ארץ-ישראל חיים תחילה בימות המשיח".

מה יהיה אפוא על מי שמתו בחוץ-לארץ? המדרש ממשיך: "הקב"ה עושה להן מחילות בארץ, ועושה אותן כמערות הללו, והן מתגלגלין ובאים, עד שהם מגיעין לארץ-ישראל, והקב"ה נותן בהם רוח של חיים והן עומדין. מניין שכן? כתיב: 'הנה אני פותח את קברותיכם והעליתי אתכם מקברותיכם עמי והבאתי אתכם אל אדמת ישראל' – ואחר-כך: 'ונתתי רוחי בכם וחיייתם'. אמר ריש-לקיש: מקרא מלא הוא שכיוון שהן מגיעין לארץ-ישראל הקב"ה נותן בהם נשמה, שנאמר: 'נותן נשמה לעם עליה' [= על ארץ-ישראל]."

גלגול מחילות

הווי אומר: הצדיקים הקבורים בחוץ-לארץ יבואו לארץ דרך מחילות מיוחדות שייפתחו במקום קבורתם, וכאן – בארץ-ישראל – יקבלו רוח-חיים, נשמתם תחזור לגופם, והם יקומו לתחיית-עולם.

ובכל-זאת יעקב רצה להיקבר בארץ-ישראל דווקא, משום ש'גלגול' זה דרך ה'מחילות' גורם צער, ויעקב רצה לחסוך מעצמו את הצער הזה. כך מפרש ה'ממנות כהונה': "אותן מחילות עושה כאותן מערות, והן מתגלגלין כנודות [=חבית] הללו המתגלגלין – וזהו צער להם. ולפיכך ציווה יעקב לבניו שיישאוהו ממצרים".

בגמרא (כתובות קיא,א) יש מחלוקת בעניין תחיית המתים שבחוץ-לארץ. רבי אלעזר אומר: "מתים שבחוץ לארץ אינם חיים, שנאמר: 'ונתתי צבי בארץ חיים'; ארץ שצביוני בה – מתיה חיים; שאין צביוני בה – אין מתיה חיים". על כך מקשה עליו רבי אבא בר-ממל מהפסוק (ישעיה כו,ט) "יִחְיֶיךָ יִתְיַדְךָ בְּלִבְתִּי יְקוּמוּן" שפירושו: "יחיו מתיהך – מתים שבארץ-ישראל; 'בלתי יקומו' – מתים שבחוץ-לארץ". לכן הוא סבור שגם מתי חוץ-לארץ יקומו לתחייה.

הגמרא ממשיכה לדון בשיטת רבי אלעזר: "ולרבי אלעזר, צדיקים שבחוץ-לארץ אינם חיים! אמר רבי אילעא: עלידי גלגול". והגמרא מקשה: "גלגול לצדיקים צער הוא!". משיב אביי: "מחילות נעשות להם בקרקע". רש"י מפרש שרבי עילאה, שדיבר על גלגול, התכוון לומר ש'מתגלגלים העצמות עד ארץ-ישראל וחיים שם'. על כך הקשתה הגמרא שגלגול כזה גורם צער לצדיקים. השיב אביי ש'מחילות נעשה להם בקרקע ועומדים על רגליהם והולכים במחילות עד ארץ-ישראל ושם מבצבצין ויוצאים", ותהליך כזה אינו כרוך בצער.

ארץ קיימת לעולמים

הרבי מליובאוויטש דן באריכות בסוגיה זו (אגרות-קודש כרך ב עמ' עא) וקובע כי על-פי כללי הש"ס נראה שההלכה כרבי אלעזר ולא כרבי אבא בר-ממל, "כיוון שכמה אמוראים בסוגיה זו סבירא להו כרבי אלעזר או שקלו וטרו אליביה [=דנו בדבריו], שמע מינה שהלכה כמותו". ממסקנת הגמרא עולה שגם רבי אלעזר סבור כי הנקברים בחוץ-לארץ חיים, "אלא שצדיקים זוכים למחילות ואין להם צער גלגול לארץ-ישראל; מה-שאין-כן אותם שאינם צדיקים כל-כך. אבל כולם באים לארץ-ישראל – ואז נקראים מתים שבארץ-ישראל – ושם חיים".

למה באמת תהיה התחייה בארץ-ישראל דווקא? הוזרה (חלק א, דף קיד,א) מסביר: "נשבע הקב"ה לבנות ירושלים ושלא תיהרס לעולמים... לפיכך אין מקבלין נשמתן אלא במקום קיים לעולמים, כדי שתהיה הנשמה קיימת בגוף לעולמים".

יעקב. יעקב ענה: "אני יהודי!". אמר לו הקצין: "גם אני יהודי, ואני רופא. באת לקחת אותך מכאן. אתה תצא מכאן ותהיה בריא".

למרות מחלתו הקשה הייתה תשומת-ליבו של יעקב נתונה לדבר אחד: "אני רוצה לקחת איתי את התפילין", ביקש. הקצין נענה.

יעקב הועבר למרכז רפואי. שם שכב כמה ימים וקיבל טיפול ותרופות עד שחזר לאיתנו. כשהחלים העביר אותו הקצין למחנה אחר, שבו התנאים היו סבירים יותר.

לא עבר זמן רב והודיעו על פתיחת המחנות ושחרור כל השבויים. האסירים היהודים עלו לרכבת בדרך אל החופש. ההתרגשות הייתה גדולה. התקווה התחדשה בלב האנשים.

הרכבת נסעה ועצרה בתוך יער. הנוסעים נצטוו לרדת, ולהיכנס לצריפים שהיו ביער. נאמר להם כי כאן יעשו את הלילה. לא היה מקום לשאול שאלות. הכול ירדו מהרכבת ונכנסו לצריפים.

באמצע הלילה התעורר יעקב למשמע זעקות אימה. הוא פקח את עיניו וראה כי הצריף עולה בלהבות. בתוך דקות אחדות היו כל הצריפים למאכלת אש.

מניחים כי זו הייתה הצתה מכוונת, שנעשתה בהוראתו של סטאלין. ליבו לא אָפֵּס לו לראות את היהודים יוצאים לחופש, ולכן רקם מזימה לשרוף את השבויים בצריפי העץ בלב היער.

לא רבים שרדו מן השרפה הנוראה. בין הניצולים המעטים היה יעקב, שניצל גם מן האש, ועמו ניצל חברו הטוב אפרים ציפסר, בן עירו מונקאטש. השניים, כשראו את הלהבות האוחזות בצריף, אזרו אומץ ודילגו בתוך הלהבות בדרך החוצה. בנס לא אחזה בהם האש, והם הצליחו להינצל. והתפילין? – יעקב לא עזבן אף לא לרגע והן נותרו בידיו גם בשעה בהולה זו.

תלאות רבות עברו עליהם עד שהגיעו לעיר פראג, בירת צ'כוסלובקיה. שם התבררה להם עוצמת האסון שפקד את העם היהודי. אז גם נודע להם על אובדן בני-משפחתם ומכריהם.

לאחר ההלם ותחושת השבר האיזומה החליטו השניים כי נקמתם בגרמנים תהיה העלייה לארץ והקמת משפחות שימשיכו את קיום העם היהודי. ואכן, יעקב ואפרים עלו לארץ-ישראל, הקימו משפחות והתגוררו בהרצליה (יעקב נפטר בח' בטבת תשנ"ב).

תודה לבתו של יעקב, הגב' רחל שפונט מהרצליה, ששלחה את הסיפור כפי ששמעה אותו מפיו ומפי חברו אפרים ציפסר. הסיפור מתפרסם לזכרו של ר' יעקב, לרגל יום-השנה לפטירתו)

"בשעה שראה יעקב את הצרות שיבואו על בני-ישראל בתקופת 'עקבתא דמשיחא', אפפה אותו עצבות, ואין השכינה שורה מתוך עצבות. לכן נסתם ממנו הקץ" (רבי נפתלי מרופשיץ)

פתגם חסידי

ספר-התורה שרד את 'צעדת המוות'

הצליח להתקדם, וחילל נאצי ירה בו למוות.

כתמי דם

יעקב שמע כמה וכמה פעמים את הסיפור הטרגי על מות סבו. גם סיפרו לו כי בכל משך שהייתו של סבו במחנות ההשמדה היה שמור עמו ספר-תורה קטן, שנכתב על קלף עשוי מעור צבי. בספר-התורה הזה היו היהודים קוראים בשבתות ובחגים במחנה אושוויץ. כשנרצח הסב היה ספר-התורה מוסתר בכיס מעילו, צמוד לליבו.

כאשר ספר-התורה הקטן הוצג לפני יעקב, סיפר למלווי את סיפורו של סבו. "סבי נרצח בשבוע שבו קראו את פרשת תזריע-מצורע. הבה נגלול לשם", הציע. הם גללו את הספר למקום ההוא ונשימתם נעתקה: בדיוק ביריעה ההיא נראו היטב כתמי דם! "זה היה רגע מצמרר. הרגשנו ממש את אצבע אלוקים ששלחה אותי לשם כדי לאתר את ספר-התורה של סבי", הוא מספר.

נדודי הספר

יעקב אמר עוד למלווי כי דודו, שהיה עם סבו באושוויץ, סיפר לו שהם עשו שאלת רב על כשרות הספר, מפני שעצי-החיים שלו היו עשויים ברזל וזה החליד, והחלודה פגעה בכתב בתחילת הספר ובסופו. הוא גלל את הספר לתחילתו ולסופו, ואכן, בדיוק כפי שסופר לו, נמצאו שם סימני חלודה שפגעו בכתב. "ההתרגשות הייתה עצומה", אומר

ה סיפור שרק ידה המופלאה של ההשגחה העליונה מסוגלת לרקום. **יעקב מאור**, תושב חמד, ביקר לפני שלושים וחמש שנה באוסטריה. בביקורו הרצה לפני חניכי 'בני עקיבא' בווינה על פעילות ההתיישבות בשומרון. השומעים הביעו התעניינות ושאלו כיצד יוכלו לסייע למפעל ההתיישבות.

יעקב התקשר לארץ וסיפר על רצונם של יהודי וינה לסייע. התשובה שקיבל הייתה שלגרעינים שעלו לאלון-מורה ולעופרה חסרים ספרי-תורה, והם משתמשים בספרי-תורה שאולים. כשמסר זאת למנהיגי 'המזרחי' בווינה אמרו לו: "בזה נוכל לעזור בנקל. יש לנו כאן מחסן שבו שמורים ספרי-תורה שניצלו מבתי-כנסת שהתרוקנו בימי השואה. בוא עמנו למחסן וקח ספרי-תורה".

ספר של עור צבי

בשעה שסייר במחסן אמרו לו מלווי: "יש פה גם ספר-תורה מיוחד עשוי מעור צבי. הוא פסול, אבל כדאי לך לראות אותו". כששמע את המילים האלה קפא דמו בעורקיו.

הוא קרוי על שם סבו, ר' יעקב-מאיר הלמן ממנוקאטש הי"ד. הסב הצליח לעבור את כל אימי השואה ואת זוועות מחנה ההשמדה אושוויץ ולשרוד. לקראת תום המלחמה ממש הובילו הנאצים את שרידי המחנות לצעדת המוות הידועה. יעקב-מאיר, שהיה חלוש וחולה, בקושי

פינת ההלכה | מאת הרב יוסף גינזבורג, רב אזורי עומר

ברכות השחר - היכן?

שאלה: היכן ראוי לומר את ברכות השחר - בבית או בבית-הכנסת?

תשובה: תקנת חז"ל המקורית הייתה לברך כל ברכה בשעה שמתחייבים בה. היינו: כשמעוררים - לומר 'אלוקיי נשמה', כששומעים קול תרנגול - 'הנותן לשכוי בינה', כשזוקפים קומה - 'זוקף כפופים', וכך הלאה. יתרה מזו, עיקר החיוב הוא רק באותה שעה, ואמירת הברכות אחר-כך היא בתורת 'תשלומין' בלבד. הרמב"ם סובר שאין לברך ברכה מהברכות שהן על הנאה שהאדם נהנה אלא אם כן נתחייב בה בעצמו. לכן מי שלא נעל נעלים לא יברך 'שעשה לי כל צורכי'. אבל דעת רוב הפוסקים היא שהברכות נתקנו על צורכי העולם, ויש לברכן תמיד. ולכתחילה יש לאדם להביא את עצמו לידי חיוב כל הברכות אם אפשר לו, כגון ללבוש בגדיו, לנעול נעליו ולחגור

עצמו, לפני אמירת הברכות. בתקופת הגאונים הנהיגו לומר את הברכות בבית הכנסת על-ידי שליח-ציבור, כדי לברך בידיים נקיות וכדי להוציא ידי-חובה את מי שאינם יודעים לברך. בקהילות רבות נהגו בעקבות זאת לברך את הברכות בבית-הכנסת, אף-על-פי שכל אחד ואחד מברך לעצמו. ובמקומות רבים הוסיפו שכל אחד ואחד מהקהל מברך בקול, כדי לזכות את הרבים בעניית אמן. כך נהוג בהרבה קהילות אשכנזיות וחסידיות. אולם האר"י ז"ל נהג לומר את הברכות בביתו, אחרי שלבש את בגדיו, וכן מנהג הספרדים וחב"ד גם כיום (הרבי מליובאוויטש שלל להנהיג שהש"ץ יאמר את הברכות גם בעבור מי שאינם מברכים בביתם, מכמה וכמה סיבות הלכתיות). ונוטלים ידיים שוב לפני אמירת הברכות.

מקורות: ס' רמב"ם פ"ז מהל' תפילה ה"דט. טוש"ע סי' מו ס"אב ונו"כ; שו"ע אדמו"ר הקטן ס"ב ח"ו ו"ס עא; הלכה ברוחה, בבירור הלכה ס"ק ה; פסקי תשובות ס"ק ו' ושי"ב. כף החיים סי' ס"א וס"ב ד. שער הלכה ומנהג א"ח ח"א סי' ד.

תנלית מצמררת במחסן. יעקב וספר-התורה של סבו

יעקב. "כשנרגענו מעט עלינו לקומה העליונה, הנפתי את הספר למעלה ואמרתי קדיש לזכר סבי".

ספר-התורה שמור כיום בביתו במושב חמד. הוא הזמין בעבורו מעיל חדש ועליו נרקם באותיות זהב גדולות: "וחי בהם". מתחת לזה נרקמה רשימת המקומות שבהם נדד הספר: "ויחי בנסוע הארון - מונקאטש, אושוויץ, וינה, רמת-גן, קדומים, חמד". אמנם הספר אינו כשר לקריאת התורה, אבל הוא נושא עמו סיפור מופלא של אמונה, דבקות בתורה והשגחה פרטית. "ספר-התורה הזה יוסיף בע"ה ללוות את המשפחה שלנו מדור לדור".

ברכות וישועות

רבים נושעו מברכותיו הקדושות של הרבי מליובאוויטש.

גם כיום אפשר לעלות ולהשתטח על 'הציון' הקדוש של הרבי, ולשלוח מכתבים ל'ציון' לבקשת ברכה.

ohel chabad lubavitch, 226_20 Francis Lewis Blvd. Cambria Heights, N.Y 11411
Tel: 1-718-723 4545, Fax: 1-718-723 4444

www.ohelchabad.org

חדש: שולחן חג

לכל חגי ישראל ומועדיו

מגוון שיחות לכל חג, מעובדות על-פי אוצר שיחותיו של הרבי מליובאוויטש

להזמנות: טל' 1-718-604-1020